

Hungarian A: literature – Standard level – Paper 1
Hongrois A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Húngaro A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Írjon irodalmi elemzést az alábbiak közül az **egyik szövegről!** Elemzésében mind a két segítő kérdésre válaszolni kell!

1.

Özönvíz

Róma, Róma, de miért pont Róma? Így szapulta őt az anyja, jó, legalább nem kell aggódni kannibálok, verekedős keletiek miatt [...] és nem a világ végén van, mint a sok cífranevű Kubaj meg Kingkong meg Teking meg a rossznyavalya. Róma akkor is fura, az ő fiacskája sose volt szentfazék¹, mi ütött bele hirtelen, Mindegy, hát ingyér utazik, legalább ezt az egyet jól kicsinálta, bár Anyuka meg nem foghatja, a gyerek hogyan győzi rávenni a népeket ezzel az otthonülő képével, hogy fel-alá fickándozzanak a térképen, elment a világ esze. Ha mindenki otthon maradna, és nézné szépen a tévét, fele ennyi baj se volna.

5 Frigyes a pápaválasztásról szóló hírben látta megint Rómát, akkor jött az ötlet, bár amúgy be-betévedt misére, ha éppen ráért, kapott is otthon a fejére, mit ájtatoskodik², inkább az ágyát vetné be meg a koszos zoknikat szedné rendbe, egyszer látná valaki mosogatni, ha anyja nem volna, egy rohadásban élne. Ennyi csak elvárható, ha már harminchét éves! Vagy menne át a szomszédba, és hívná el azt a kislányt moziba, venné feleségül, csinálnának egy rakás unokát, [...]

15 Fárasztó ez az unoka-duma, Frigyes gyerekkora óta ismeri Esztert, pár év van közöttük, a kicsi végtelen bizalommal nézett fel a fiúra, kezét még ma is érzi a kezében, vásárolni mentek vagy az udvarra, játszani porolóval, öntözőkannával, cserepekkel, mindenfélével, ami nem is játék. A lány megnőtt, megnőiesedett, külön világ lett, Frigyes alig mer ránézni, körülvette valamiféle áhítatos buborékkal, mint egy szentet, egy érinthetlent. Eszter talán nem is hús-vér lény [...]. Meg hát bevehetetlen erőd, még a legcsúnyább fiú is, akivel járt, fényévekkel szárnyalta túl Frigyeset, aki hiába küzd a kopaszodása, súlyfeleslege, rövidlátása és az átkozott selypítés ellen. Időnként Eszter mintha bátorítólag köszönné rá a lépcsőfordulóban, a lány sem lesz már fiatalabb, egy ideje fiúval sem látta. Frigyes próbálná megszólítani, csak Anyuka ne taszigálná a lány felé, mint egy nyavalyás bábút.

25 Róma, a méregdrága és méregerős kávéival, az indiaiakkal, akiktől Tunéziában termett, valódi olasz szőlőt, perui paradicsomot meg marokkói olajbogyót vehetünk, akik szendvicset és pizzát mérnek, akik asztallapon tükörtojássá toccsanó golyóbist árulnak, amely idióta röhögcséléssel újra összeáll kocsonyás labdává, akik bóvli esernyőt kínálnak minden sarkon, mihelyt pár csepp hull az égből, akik beállnak az üres parkolóhelyekhez, és borralaló reményében színészi hadonászással terelgetik az autósokat. Az a mocsok sok templom, megfogod unni, mondta Anyuka, és Frigyes nem unta meg, felhólyagosodott a talpa, de járta a zsebkendőnyi kápolnákat és az irdatlan bazilikákat. Bámult márványból cizellált³, tiritarka⁴ kőpadlókat, arany szemcsésen villogó apszisokat⁵, égbe robbanó, szemcsaló mennyezetfreskókat, csupa-ín és csurom vér korpuszokat, vajolvasztó Madonna-mosolyokat, aranypólyás, koronás Kisdedeket, fogadalmi medálok ezüstzuhatagát, féldrágaköveket és lapis-lazuli⁶ földgömböket, sugárzó dicsfényeket és habos aranyfelhőket, fülkéiből hatalmas ujjakkal az ég felé böködő szenteket. Frigyes saját utazási irodájának prospektusává változott. [...]

40 Frigyes hinni akart Rómában, a pápai bazilika angyalaiban, akiket kétszázig számolt, utána abbahagyta, ki hinné, hogy egy ilyen komoly ember ennyi márvány-kiskölkkel van körbevéve! [...] Szentek, Máriák, Jézusok sora előtt gyújtott ötvencentes gyertyát, nem mondja meg, kiért, és jó jelnek vette, hogy a szállás felé indulóban nyakába szakadt a zápor. Harsogtak a Tevere habjai, a járdákon örvénylett a víz, mindenki menekült, amerre látott, az autók Mózesként hajtottak át a pocsolyák Vörös-tengerén. Frigyes elhajította szétesett indiai esernyőjét, táncolt és tocsogott az esőben, eszébe jutott, hogy Szent Ferenc

45 szerint a legnagyobb boldogság, ha az ember ázva-fázva, étlen-szomjan, holtfáradtan megérkezik a kolostor kapujához, ott a mogorva portás kidobja őt a hidegbe, és ő még ekkor se jön ki a béketúrásból.

A forró zuhany alatt csengőszót hallott, és belenyilallott, hogy ez Eszter, van két jegye egy új filmre, de a barátnője beteg lett, nem tudná-e Frigyes elkísérni. Aztán felnevetett, eszébe jutott, hogy csak a mikrosütő csengetett, felforrt a teavíz. Frigyes a zuhany alatt biztosra vette, hogy az özönvíz elhozza a megtisztulást, az újrakezdést, ő becsönget Eszterhez, Eszter igent mond, ő elköltözik Anyukától, bárhogyan ágál, és lesz Húsvét és lesz feltámadás.

Lackfi János, *Özönvíz* (2013)

¹ szentfazék: vallásos, templomba járó (gúnyos)

² ájtatoskodik: rajong

³ cizellált: aprólékosan megmunkált, részletgazdag

⁴ tiritarka: színes

⁵ apszisokat: félkör alakú fülke, ahol az oltár foglal helyet

⁶ lapis-lazuli: lazurkő, ásvány

(a) Milyen elbeszélői nézőpont jellemzi a novellarészletet?

(b) Mi az „Özönvíz” cím metaforikus jelentése?

2.

Valse nostalgique¹

Csak egy történet volt,
mi félbeszakadt,
csak egy sor közben fél-
betört dallam.

5 Élünk azóta
más sztorikat,
senki se mond-
ta, hogy baj van.

10 Csak félig, csak félig,
csak félig, csak fél,
mitől fél jobban az ember?
A torzó², a kész,
a rész, az egész,
mindkettő veszélyes fegyver.

15 Csak ne juta néha
eszünkbe meg,
hogyan is szólt vol-
na a vége,
vidám lett volna,
20 vagy szomorú,
ha nem hagytuk
volna félbe?

A torzó, a kész,
a rész, az egész,
25 mitől fél jobban az ember?
Végigcsinálni,
abbahagyni,
mindkettő veszélyes fegyver.

30 Azóta nincsen
elég jó dal
unalmas min-
den történet,
hallani véljük
mindegyikben
35 keressük a
töredéket.

Végigcsinálni,
abbahagyni
egyformán retteg az ember,
40 minden, mi egyszer
elkezdődött,
veszélyes, halálos fegyver.

Kiss Judit Ágnes, *Szép versek* (2012)

¹ *Valse nostalgique*: nosztalgikus, sóvárgó keringő

² torzó: végtag nélküli szobor; befejezetlen mű

- (a) Mi a vers címe és üzenete közötti kapcsolat?
- (b) Mi a szerepe a különös sortöréseknek és ismétlődéseknek a versben?
-